

דף לו. מהמילים 'פלפלי' לז: עד המילים 'האי ריהטא'

חלק א

חלק ב

ברכה על תבשיל חיטה ואורז ודוחן

דייסא רגילה

חביץ קדרה- זמז דבש שמן
דייסא- חיטה דבש ושמן

כולם מודים שמזונות

רב כהנא- מזונות

רב יהודה- שהכל

הלכה למעשה

כל שהוא מחמשת מיני דגן ברכתו מזונות

כל שיש בו מחמשת מיני דגן ברכתו מזונות

נצרך בשביל ללמדנו שעל אורז ודוחן אין לברך מזונות גם כשהם ניכרים "בעיך"

נצרך בשביל ללמדנו שגם בתערובת שאינה ניכר בעיך- מברכים בורא מיני מזונות

שאלה

הרי כתוב בברייתא שמברכים על אורז ודוחן תחילה וסוף כמעשה קדרה ולכאורה הכוונה לברכת מזונות ומעין שלוש שהרי כתוב שכך מברכים על מעשה קדרה?

תשובה

הכוונה כמו מעשה קדרה שמברכים תחילה וסוף (לפי הפני יהושע ברכה אחרת שאינה המוציא וברכת המזון) אך בשונה ממעשה קדרה- הברכות הן שהכול ונפשות

שאלה

והרי אף על האורז נאמר בברייתא שהוא נקרא מעשה קדרה, וממילא ברור שאף עליו יש לברך בורא מיני מזונות?

תשובה

ברייתא זו היא כשיטת ר' יוחנן בן נורי, הסובר שהאורז הוא אחד ממיני דגן לכל דבר ועניין

דחיה סופית

והרי גם חכמים מודים שברכת האורז מזונות- שהרי כשהפרוסות קיימות הצריכה הברייתא מזונות- וזה ודאי לא כר' יוחנן בן נורי שבזה יצריך ברכת המזון?

מסקנה

גם על אורז ודוחן מברכים בורא מיני מזונות

ברכה על פלפלים

רבא- לא מברך ופטור על אכילתו ביום כיפור

רב ששת- שהכל

שאלה

בברייתא אמר ר"מ שפלפל הוא עץ שחייב בערלה וטעם פריו ועצו שווה

תשובה

רטוב- אדמה יבש - כלום (לפי תוספות ורמב"ן)

כך גם לגבי תבשיל הזנגביל שבא מארץ כוש, אם הוא רטוב אין בזה משום בישול נכרים משום שהוא נאכל כמות שהוא חי, וגם ברכתו אדמה

חלק ג

מהי הברכה האחרונה על אורז ודוחן?

סתירה

והתניא: לבסוף ולא כלום!

הכוסס את האורז - מברך עליו בורא פרי האדמה, טחנו אפאו ובשלו, אף על פי שהפרוסות קיימות - בתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות, ולבסוף ברכה אחת מעין שלש.

תשובה

לדעת רבן גמליאל- מעין שלוש לדעת חכמים- נפשות

דחיה

הגמרא דוחה זאת, שהרי לפי רבן גמליאל- אם הפרוסות קיימות מברכים ברכת המזון והברייתא אומר שמברכים בורא מיני מזונות, ומוכרחים לומר שאף חכמים מודים שיש לברך מעין שלוש ולא בורא נפשות

מסקנה

יש לשנות את לשון הברייתא, כך שלדעת חכמים ייצא שיש לברך ברכה אחרונה על האורז והדוחן "בורא נפשות".